

KARY I NAGRODY

W procesie wychowawczym, zarówno w szkole, jak i w domu, stosujemy nagrody i kary. Są one **nieodzowne**, jako bodźce mające na celu zmobilizowanie dzieci i młodzieży do wypełniania obowiązków, do powstrzymania ich od zachowań niewłaściwych. Mają także na celu kształtowanie refleksyjnego stosunku do zachowania się i ułatwienie samokierowania zachowaniem tak, aby umożliwiło ono nawiązanie prawidłowych, życzliwych i harmonijnych stosunków i w szkole, i poza nią.

Najczęstszymi nagrodami, jakie można zastosować wobec dziecka w domu są:

- ☞ pochwały za dobre wywiązanie się z powierzonych mu obowiązków;
- ☞ uśmiech, przytulenie, uśmiech, miłe słowo, np. jesteś kochany, sprawiłeś mi radość;
- ☞ dodatkowe wyjście do koleżanki lub jej zaproszenie do domu;
- ☞ obejrzenie wybranego programu TV;
- ☞ spędzenie wolnego czasu przy komputerem, itp.

Nie da się wychowywać bez kar, trzeba tylko wiedzieć, jakie kary stosować i stosować je z umiarem. Na aprobatę zasługują:

- ☞ Kary naturalne (najskuteczniejsze są we wczesnym dzieciństwie). Przykład: jeśli dziecko zepsuło piłkę to przez pewien czas nie dajemy mu nowej zabawki. Nie można jednak sytuacji, w której działa naturalna konsekwencja złego czynu, przeciągać zbyt długo. W żadnym wypadku nie można kary naturalnej stosować wówczas, gdy w grę wchodzi dobro dziecka, np. jeśli dziecko wróci za późno do domu, to nie można go za karę zostawić za drzwiami.
- ☞ Rekompensata wyrządzonego zła, zwana zadośćuczynieniem, czyli przeproszenie poszkodowanego, naprawienie uszkodzonego przedmiotu przez sprawcę, itp. Tego rodzaju kara uczy odpowiedzialności za zachowanie oraz kształci wyobraźnię i umiejętność przewidywania konsekwencji swych czynów.
- ☞ Kara w postaci izolacji - polega na wyłączeniu dziecka na jakiś czas z jakiejś sytuacji, np. dziecku agresywnemu przerywamy zabawę, pozbawiamy go ulubionej zabawki, itp. Po chwili, gdy się uspokoi może wrócić do wykonywanej czynności.
- ☞ Werbalna dezaprobatą zachowań dziecka: nagany, upomnienia, słowa, gesty, mimika - wyrażające niepokój czy smutek powinna mieć miejsce bezpośrednio po przewinieniu. Wypowiedzieć ją należy spokojnym i rzeczowym tonem, kategorycznie bez obelg i wyzwisk.
- ☞ Karą jest także ograniczanie uprawnień dzieci. Polega ona na wycofywaniu nagrody, np. dziecku, któremu zależy na wyjściu do kina, będzie zachowywać się poprawnie, aby tego przywileju nie utracić.